

מלחמת דוד במואב

הרב יוסף מרקוס

שתי מלחמות מנהל דוד בפרקנו: מלחמה כנגד פלשתים, ומלחמה כנגד מואב וארם. המסר המרכזי של הפרק הוא ללא ספק הצלחת מלכותו של דוד, ושוב ושוב קובע הפרק כי ה' מצוי עם דוד ומושיע אותו מיד אויביו. יש בכך ניגוד ברור לשאול, שנבחר מראש כדי להושיע את ישראל (שמ"א ט', טז), אך למעשה מעולם לא נאמר עליו שהוא עשה זאת. בסיום הפרק נמצא סיכום למלכות דוד, ובו נאמר שדוד עשה "משפט וצדקה לכל עמו".

במלחמתו של דוד כנגד מואב, בולטת הצורה האכזרית שבה הוא לחם בהם: "ויך דוד את מואב וימדדם בחבל השכב אותם ארצה, וימדוד שני חבלים להמית ומלוא החבל להחיות". נראה שהמקרא מתאר את התייחסותו של דוד לשבויי מואב: שני שלישים מהם נידונו למוות, ורק שלישי אחד הושאר בחיים.

מדוע לחם דוד במואב בצורה קשה ואכזרית כל כך? האם שכח דוד שבעבר, כאשר ברח משאול, מלך מואב סייע לו ונתן מחסה למשפחתו (שמ"א כ"ב, ג-ד)? כדי לבאר זאת, חז"ל סיפרו שמלך מואב הרג את הוריו של דוד, ודוד נקם בו. ייתכן שניתן למצוא רמז לדרשה זו בכך שלאחר הגעת הורי דוד למואב, הם אינם נזכרים עוד במקרא ולא נאמר עליהם דבר.

אפשר שנוכל להציע הסבר אחר למעשיו של דוד. כבר בספר שופטים אנו שומעים על תקיפת "עיר התמרים" בידי מלך מואב ועל הכאת תושביה, ושנים רבות לאחר מכן, בימי יהורם בן אחאב (מל"ב ג'), אנו קוראים שוב כי מישע מלך מואב תקף את ערי ישראל שבבקעת הירדן. מסתבר שגם בימי דוד, מלך מואב היה תוקף את ערי ישראל שבגבול, ודוד הגיב בחומרה למעשיו.

עוד אפשר לקשר לפרקנו את מזמור תהילים פ"ג, המונה עמים שונים הרוצים להשמיד את ישראל, וביניהם מואב. אפשר שמזמור זה מתאר את המציאות בתקופתו של דוד, ואם כן דוד מעניש את מואב על שאיפתם ש"לא ייזכר שם ישראל עוד", ח"ו.